

**ȘCOALA DOCTORALĂ ȘTIINȚE JURIDICE, POLITICE ȘI
SOCIOLOGICE DIN CADRUL CONSORTIULUI NAȚIONAL
ADMINISTRAT DE UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA**

Cu titlu de manuscris
C.Z.U: 347.746(478+4)(043.2)

NOVAC-DIACONU LAURENȚIU

**REGLEMENTAREA JURIDICĂ A CAMBIEI PRIN PRISMA
LEGISLAȚIEI REPUBLICII MOLDOVA ȘI A UNIUNII
EUROPENE**

SPECIALITATEA: 553.01 – DREPT CIVIL

**Rezumatul
tezei de doctor în drept**

Chișinău, 2021

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii doctorale Științe Jurdice, Politice și Sociologice din cadrul
Consortiului Național administrat de Universitatea de Stat din Moldova.

Componența Comisiei de Susținere Publică:

MIHALACHE Iurie, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar – *Președinte*

FRUNZĂ Iurie, doctor în drept, conferențiar universitar – *referent oficial*

BĂIEȘU Aurel, doctor habilitat în drept, profesor universitar, – *referent oficial*

PRISAC Alexandru, doctor în drept, conferențiar universitar – *referent oficial*

CHIRTOACĂ Leonid, doctor în drept, conferențiar universitar - *membru*

Susținerea va avea loc la data de **11 iunie 2021 la ora 10.00**, în ședința Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat din cadrul Școlii Doctorale de Științe Juridice, Politice și Sociologice din cadrul Consortiului Național administrat de Universitatea de Stat din Moldova, sala 18, blocul A al campusului studențesc, str. Academiei 3/2, mun. Chișinău, Republica Moldova.

Link-ul:

<https://us02web.zoom.us/j/89387946382?pwd=ckszU0E5NXZobFRqM3NwOCtPMEpMUT09>

Identificator: 893 8794 6382

Cod de acces: 456789

Teza de doctorat și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, la Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan”, la Biblioteca Universității de Stat din Moldova și pe pagina web a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (www.cnaa.md).

Rezumatul a fost expediat la 8 mai 2021.

Autor,

Novac-Diaconu Laurentiu

Conducător științific,

Chirtoacă Leonid
doctor în drept,
conferențiar universitar

CUPRINS

REPERE CONCEPTUALE ALE TEZEI	4
CONȚINUTUL TEZEI	8
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	17
BIBLIOGRAFIE	25
ADNOTARE	31
ANNOTATION	32
АННОТАЦИЯ	33

REPERE CONCEPTUALE ALE TEZEI

Actualitatea și importanța temei de cercetare. Astăzi nu există dubii în privința fenomenului globalizării, care contrar opoziției unor state cu tradiții juridice vechi, continuă să înlăture barierele în calea circulației bunurilor, serviciilor, capitalului și a forței de muncă, stimulează schimbări economice, sociale și legislative profunde în lume și contribuie semnificativ la formarea unui sistem economic și juridic integrat, care necesită mijloace juridice adecvate și un cadru legislativ capabil să răspundă favorabil necesităților de protecție a drepturilor și intereselor persoanei.

În sistemul economiei de piață, bazat pe cerere și ofertă, totul fiind interdependent și interconectat, pentru o dezvoltare durabilă și prosperarea societății, pe lângă necesitatea unui vector clar de dezvoltare și o sinergie puternică între instituțiile statelor, clasa politică și mediul de afaceri, este imperios necesară o bază normativă solidă, cu legi accesibile, previzibile și clare, [12] precum și mecanisme viabile de decontare și creditare, instrumente juridice simple și sigure, care să permită o compensare continuă a resurselor financiare reduse și o gestionare eficientă.

Sistemul economiei de piață, de-a lungul timpului a evoluat de la piața liberă la diverse variante de reglementare protecționistă, iar dezvoltarea relațiilor civile și comerciale au schimbat fundamental rolul titlurilor de credit în general și al cambiei în special. [28; 30; 31; 38] Fiind printre cele mai vechi titluri de credit inventate de omenire, cambia nu poate fi comparată în evoluția sa, ca importanță, cu niciunul din instrumentele pieței financiare moderne, cu excepția banilor.

Apărută din necesitatea realizării schimbului valutar, având la origine schimbul de monedă, cambia a evoluat considerabil și a dobândit funcții importante de instrument juridic de credit, datorită faptului că suma de bani prevăzută în titlu, nu trebuia achitată imediat, precum și funcția de instrument juridic de plată, similară cu cea a monedei. [40; 49]

În ciuda originii sale străvechi, cambia își confirmă importanța în calitate de instrument juridic de creditare și de plată, deși impactul tehnologiilor informaționale moderne creează premise încât să piardă întâietatea în fața altor instrumente juridice, iar o investigație aprofundată a evoluției și beneficiilor acesteia se impune pentru a oferi răspunsul dacă, cambia ca instituție juridică este necesară economiei RM și dacă în viitorul apropiat va fi sau nu exclusă definitiv din circuitul civil.

Exemplu în acest sens poate fi Germania, unde la capitolul asigurării lichidității bănești, instituția cambiei este plasată pe locul doi, după bani, [51, p. 52], precum și Franța, unde legiuitorul bazându-se pe faptul că Legea uniformă, adoptată de Convenția de la Geneva din 1930 privind cambia și biletul la ordin (L.U.), nu interzice emiterea cambiei în format electronic și deoarece potrivit art.1 și 2 din L.U.,

cambia este calificată ca - document, a statuat că documentele pot fi emise nu doar în formă scrisă pe hârtie dar și în formă electronică, prin urmare, a adaptat instituția cambiei cerințelor timpului, iar implementarea cambiei pe suport magnetic, a stimulat semnificativ utilizarea acestui instrument juridic în ultimii ani. [17, p. 202-206]

Cambia înlesnește și simplifică relațiile între partenerii de afaceri, reduce riscurile legate de practica împrumuturilor comerciale, reduce nevoia de numerar în activitatea antreprenorială, este un instrument de decontare care accelerează tranzacțiile, asigură obținerea unui împrumut bănesc și o amânare corespunzătoare a plății, reduce necesitatea împrumutului bancar, elimină sau reduce rata dobânzilor pentru utilizarea împrumutului, iar în consecință, contribuie la reducerea emisiilor suplimentare de bani. [48; 35; 32] Cambia permite realizarea decontărilor și compensarea datoriilor reciproce, iar prin reducerea supraevaluării unui anumit tip de produs, contribuie la dezvoltarea vânzărilor.

Cambia este pe larg utilizată pentru efectuarea plăților la nivel național și internațional, iar debitorii – oameni de afaceri, producători agricoli, industriașii, etc., utilizând mecanismele cambiei, pot să-și onoreze obligațiile bănești cu amânarea plății datorate pentru diferite perioade de timp. Însăși băncile comerciale recurg la emiterea cambiilor pentru a-și reface resursele de creditare, ceea ce confirmă că cambia a fost și rămâne un veritabil instrument juridic de credit.

Locul ferm pe care îl ocupă cambia în circuitul civil, în calitate de titlu de credit și de plată, precum și avantajul utilizării cambiei prin evitarea utilizării numerarului, impune instituțiile statului să acorde mai multă susținere acestui instrument juridic, iar știința juridică urmează să concentreze mai multe resurse în cercetarea acestei instituții juridice complexe cu înaintarea propunerilor de modernizare și eficientizare a cadrului normativ existent, ceea ce ne-a determinat să realizăm o cercetare științifică amplă a legislației RM cu privire la cambie prin prisma dreptului comparat, cu specială privire la legislația unor state - membre a Uniunii Europene.

Scopul cercetării. Motivați de starea de lucruri existentă în societate, în lucrare ne-am propus ca scop efectuarea unei investigații științifice în vederea identificării și analizei condițiilor generale și a particularităților cambiei prin prisma legislației civile a Republicii Moldova și a unor state din Uniunea Europeană, cu specială privire la România, conturării regimului juridic și elucidarea curenților existente cu elaborarea unor recomandări de îmbunătățire a cadrului legal existent.

Obiectivele cercetării. În baza dezideratului teoretic materializat în scopul investigației, ne-am propus realizarea următoarelor obiective ale cercetării:

1. identificarea premiselor apariției și evoluția cambiei în calitate de titlu de credit și de plată;
2. elucidarea particularităților titlurilor de credit;
3. analiza și definirea cambiei ca titlu de credit și mijloc de plată;
4. analiza legislației cambiale în sistemul de drept al RM și a corelației acesteia cu legislația internațională și a unor state din Uniunea Europeană;
5. analiza și identificarea caracteristicilor structurale, naturii juridice și funcțiilor cambiei;
6. identificarea și examinarea condițiilor de valabilitate și a modalităților de transmitere și acceptare a cambiei, precum și a efectelor juridice ale acesteia;
7. analiza consecințelor juridice privind neexecutarea obligațiilor cambiale și a modalităților de valorificare a drepturilor cambiale;
8. formularea recomandărilor și propunerilor în scopul îmbunătățirii conținutului cadrului legal existent.

Ipoteza de cercetare. La formularea ipotezei de cercetare, a fost necesară studierea preventivă și aprofundată a diverselor aspecte privind obiectul supus investigației, legătura cauzală și relațiile sociale existente. Raporturile juridice supuse cercetării, privitoare la cambie, au contribuit la stabilirea adevărului în procesul cunoașterii științifice, iar reieșind din cercetările efectuate s-a încercat de a răspunde la întrebarea: “Care sunt aspectele specifice ale instituției cambiei în legislația civilă a RM în comparație cu legislația altor state UE, în special cu România?” Aceasta a permis formularea ipotezei de bază a cercetării, iar pentru confirmarea sau infirmarea acesteia au fost utilizate sursele bibliografice din domeniu, studiată și analizată legislația privind instituția cambiei – în mod special Legea cambiei nr.1527-XII din 22.06.1993 [14]; Legea uniformă, adoptată de Convenția de la Geneva din 1930 privind cambia și biletul la ordin [34] și Legea română nr.58/1934 asupra cambiei și biletului la ordin [15].

În urma studiului realizat în conținutul lucrării, au fost subliniate particularitățile cambiei în legislația civilă a RM, au fost evidențiate carențele și lacunele legislative, formulate recomandări și propuneri de îmbunătățire a cadrului legal existent.

Sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare alese. La efectuarea prezentului studiu au fost utilizat o serie de metode ce au facilitat succesul cercetării și percepția conceptelor fundamentale ale temei investigate.

Metodele de cercetare utilizate:

- metoda istorică, prin intermediul căreia a demarat investigarea evoluției istorice a instituției cambiei și legislației cambiale la nivel internațional și național;

- metoda logică, a fost utilizată pentru formularea concluziilor și investigarea noțiunilor de bază ale temei cercetate;

- metoda analizei sistemice, a fost utilizată la analiza structurală și reliefată a conceptelor de bază ale lucrării, ceea ce a permis evidențierea celor mai relevante aspecte privind tema abordată;

- metoda examinării, a permis facilitarea cercetării diferitor studii de caz din practica judiciară a instanțelor din Republica Moldova, România, Rusia, a Curții de Justiție a Uniunii Europene, etc.;

- metoda descrierii a fost utilizată la examinarea și dezvoltarea conceptelor privind titlurile de valoare, titlurile de credit, instrumentele de plată ș.a.;

- metoda sintezei a fost utilizată la determinarea conceptelor, terminologiei temei de cercetare; structurarea opiniilor, ideilor, formularea concluziilor și recomandărilor;

- metoda juridică comparată, a permis determinarea aspectelor comparative privind instituția cambiei, girului, avalului, etc:

- metoda normativă, a fost utilizată la efectuarea analizei și cercetării cadrului legislativ referitor la cambie din Republica Moldova, România, Germania, Franța, Italia, Marea Britanie și a Convențiilor internaționale privind cambia și biletul la ordin.

Noutatea științifică a rezultatelor investigate constă în realizarea unei ample investigații științifice cu caracter de pionierat a cambiei ca titlu de credit și de plată, prin prisma dreptului comparat cu specială privire la legislația RM. Cercetarea în cauză aprofundează aspectele lacunare ale demersurilor teoretice și practice realizate până în prezent și constituie un îndemn pentru îmbunătățirea și perfecționarea cadrului normativ și a practicii judiciare în acest domeniu.

Problema științifică importantă soluționată. Rezultatele științifice obținute în baza cercetărilor multidimensionale a reglementărilor juridice în domeniu, opiniilor doctrinare și jurisprudențiale din Republica Moldova, România și alte state din UE, au făcut posibilă soluționarea unei importante probleme științifice în domeniu ce ține de identificarea particularităților și condițiilor de valabilitate ale cambiei prin prisma legislației Republicii Moldova, având ca rezultat elucidarea curențelor privind emiterea, transmiterea, acceptarea și plata cambiei, precum și a consecințelor juridice în cazul neexecutării obligațiilor cambiale, în vederea aplicării uniforme a reglementărilor legale din acest domeniu, cu formularea propunerilor de lege ferenda, în vederea perfecționării cadrului normativ și aplicării eficiente a legislației.

Semnificația teoretică. Fiind prima lucrare de o asemenea amploare în Republica Moldova, dedicată cambiei ca titlu de credit și de plată, aceasta va constitui un îndemn pentru dezvoltarea în continuare a acestei tematici și formularea

de noi soluții orientate spre perfecționarea cadrului normativ și a practicii în domeniu. Conținutul lucrării poate servi în calitate de ghid teoretic pentru perfecționarea specialiștilor în domeniu și ca suport didactic în cadrul disciplinelor: drept civil, drept bancar, drept comercial, teoria generală a obligațiilor, etc.

Valoarea aplicativă a lucrării este atestată de articolele științifice publicate în revistele de specialitate și condiționată de aplicabilitatea studiului efectuat și a propunerilor de lege ferenda elaborate.

Aprobarea și implementarea rezultatelor cercetării. Teza a fost elaborată și aprobată în cadrul Școlii Doctorale Științe Juridice, Politice și Sociologice a Universității de Stat “Dimitrie Cantemir” din Chișinău, Republica Moldova.

Materialele cercetărilor efectuate și unele concluzii ale investigațiilor și-au găsit reflectare în articolele științifice publicate pe parcursul studiilor. Rezultatele științifice au fost expuse în cadrul conferințelor, seminarelor și simpoziunilor naționale și internaționale, organizate de Universitatea de Stat „Dimitrie Cantemir” din Chișinău, Universitatea „George Bacovia” din Bacău (România), Institutul de Cercetri Juridice, Politice și Sociologice din Chișinău etc.

Rezultatele cercetării științifice, concluziile și recomandările avansate pe parcursul realizării studiului și-au găsit reflectare în propunerile de lege ferenda înaintate Guvernului RM cu privire la modificarea dispozițiilor din Legea cambiei.

Sumarul compartimentelor tezei

Lucrarea este constituită din adnotare în limba română, engleză, și rusă, introducere, patru capitole divizate în subcapitole, concluzii generale și recomandări, referințe bibliografice din 246 titluri, 2 anexe, declarația privind asumarea răspunderii, CV-ul autorului.

CONȚINUTUL TEZEI

Introducerea tezei reprezintă fundamentarea și justificarea temei alese pentru cercetare, cuprinzând actualitatea și importanța temei de cercetare, scopul și obiectivele cercetării, ipoteza de cercetare, noutatea științifică și rezultatele obținute, sinteza metodologiei de cercetare, importanța teoretică, valoarea aplicativă, aprobarea rezultatelor cercetării și sumarul compartimentelor tezei.

În Capitolul I, intitulat „**Reflecții doctrinare și normative privind reglementarea cambiei în legislația Republicii Moldova și a unor state membre ale Uniunii Europene**”, se realizează o prezentare a contribuțiilor doctrinare cu tangență în domeniul de cercetare științifică a prezentei teze, prin prisma lucrărilor științifice publicate în literatura autohtonă de specialitate și din străinătate, precum și o elucidare și analiză a legislației naționale și internaționale în domeniu.

În privința aspectelor privind apariția și evoluția cambiei, precum și a dreptului cambial am raliat la opiniile cercetătorului englez Edward Pearson, [46, p. 6] din lucrarea “Law for European Business Studies”, potrivit căruia etapele de dezvoltare a dreptului cambial în majoritatea statelor a avut la bază același izvor de drept – dreptul negustorilor, parte componentă a dreptului comun, un complex de reguli obișnuite editate de breslele de negustori din diverse state ale lumii în timp ce călătoreau, dintr-un port în altul, dintr-un târg în altul sau dintr-o țară în alta. Deosebirea esențială a dreptului cambial față de dreptul comun, consta în faptul că a fost creat și implementat de negustori (comercianți), pentru a-și asigura și ușura munca, dar nu de juriști, astfel, la prima etapă de dezvoltare, statul nu a participat și nu s-a implicat în crearea normelor ce reglementează circulația cambiei. [41]

Evoluția comerțului a extins treptat rolul cambiei, transformând-o într-un mijloc de plată din cauza lipsei lichidităților bănești, deoarece în situația în care cumpărătorul nu avea la momentul efectuării tranzacției banii în numerar pentru a achita marfa, iar vânzătorul nu avea timp să aștepte pentru a vinde marfa, conveneau la emiterea cambiei, unde se stipula nu doar obligația de plată a sumei datorate la un anumit termen dar și într-un anumit loc. [36; 37; 39; 42] Astfel, momentul emiterii cambiei și momentul executării sau îndepărtat semnificativ unul de altul, ceea ce a dat naștere celui mai mare avantaj al acesteia. [47] Negustorii, urmărind interese reciproce, unii de a-și vinde marfa iar alții de a economisi circulația banilor, au început utilizarea cambiei în diverse tranzacții, efectuând pe corpul acesteia diverse inscripții.

Efortul comercianților preocupați mereu de perfecționarea cambiei pentru a servi circulației banilor, a culminat cu dobândirea de către aceasta a unei forme stricte și stabile, fiind reglementată de reguli clare și previzibile codificate din diverse obiceiuri juridice. [1; 2; 5; 6; 10; 11]

În acest context, cambia devine un document juridic incontestabil, iar reglementările acesteia se conturează și dau naștere dreptului cambial, alcătuit din norme materiale și procedurale proprii. [51; 53; 56; 55]

Ținând cont de faptul că cercetarea reprezintă o analiză complexă și multidimensională a cambiei ca titlu de valoare (titlu de credit), instrument de plată și bun mobil susceptibil apropierii individuale a cărui natură juridică obligă la o dublă abordare, pe de o parte din perspectiva legislației de drept comun, respectiv dispozițiile Codului civil, iar pe de altă parte din perspectiva normelor speciale, au fost supuse cercetării lucrări ce aparțin ramurii de drept civil, dreptului afacerilor, comercial, bancar, dreptului de procedură civilă, teoriei generale a obligațiilor, precum și a unui șir de lucrări de specialitate ce tratează cambia ca instituție

autonomă a dreptului civil, totodată fiind cercetată legislația în domeniu a mai multor state.

Au fost examinate și analizate lucrări și articole științifice a mai multor autori din doctrina de specialitate publicate în limba română, printre care: Gălășescu Pyk, D.; Cristoforeanu, E.; Pătrășcanu, P.; Sachelarie, O.; Beleiu, Gh.; Pop, L.; Cărpenu, S.; Stătescu, C.; Bârsan, C.; Baias, F.; Costin, M., Dogaru, I.; Săuleanu, L.; Cercel, S.; Dumitrescu, A-D.; Popescu, T.; Căpățînă, O., Ștefănescu, B.; Boroi G.; Babiuc, V.; Cristea, S-L.; Economu, R.; Niță, M.; Luha V.; Pipera, Gh.; Turcu, I.; Boboc-Enoiu, T.; Bonciu G.; Dobrișan, D.; Briciu, T-C; Roșca, N.; Băieșu, S., Burac, V.; Cazac, O., Cojocaru, V.; Chirtoacă, L.; Rusu, V.; Focșă, Gh.; etc. De asemenea, au fost analizate și lucrări publicate de autori din doctrina de limbă rusă, precum Валеiko, В.; Симов Д.; Ефимова, Л.; Мошенский С.; Белов, В; Абрамова, Е.; Барац С.; Шершеневич, Г.; dar și lucrările a mai multor autori din doctrina juridică engleză, franceză și germană printre care: Pearson, E.; Bradlee, H.; Savary, J.; Favier J.; Carreau, D.; Juillard P.; Jacobi, E.; Lucilla Gatt, lucrările cărora au contribuit la elaborarea principalelor teorii privind cambia și circulația acesteia.

Referindu-ne la legislația în domeniu, evidențiem că principala reglementare a cambiei în RM o reprezintă Legea cambiei nr.1527-XII din 22.06.1993, [14] care reflectă în mare măsură adeziunea la sistemul cambial genevez, precum și Legea română nr. 58/1934 asupra cambiei și biletului la ordin [15], modificată prin O.G. nr.11/1993, ambele bazate pe Convenția de la Geneva din 1930 privind cambia și biletul la ordin.

Capitolul finalizează cu concluzii, ce derivă din analiza literaturii autohtone de specialitate și care ne permite să constatăm faptul că problematica enunțată nu cunoaște o examinare amplă și suficientă, ceea ce ne-a determinat să efectuăm o incursiune teoretică de investigație în literatura de specialitate străină pentru a contura conceptele juridice aferente temei de cercetare.

Baza normativă supusă cercetării ne-a permis o analiză exhaustivă și obiectivă a legislației Republicii Moldova, a legislației unor state membre din UE și a reglementărilor în domeniu la nivel internațional. În privința cadrului legal necesar realizării prezentului studiu, evocăm reglementările privind Legea cambiei nr.1527-XII din 22.06.1993, ale Codului civil și Codul de procedură civilă a RM, precum și actele normative emise de Guvernul și Banca Națională a RM referitor la circulația cambiei. La nivel european, notăm existența în majoritatea statelor membre UE a reglementărilor la nivel de lege privind cambia și biletul la ordin, care se bazează pe Legea uniformă privind cambia și biletul la ordin, adoptată de Convenția de la Geneva din 1930, iar la nivel internațional a fost elaborată Convenția Națiunilor

Unite privind cambiile și biletele la ordin internaționale, adoptată la New York în 1988, care nu este în vigoare la data elaborării studiului.

Din analiza profundă a cadrului legal privind circulația cambiei în RM, România și alte state din UE, am scos în evidență mai multe curențe privind L.c., și a unui șir de impedimente create în procesul de punere în aplicare și promovarea la justa valoare a acesteia, motiv ce ne-a determinat să formulăm mai multe propuneri de *lege ferenda*.

În capitolul II, intitulat “**Cambia în dreptul civil al Republicii Moldova și unele state membre ale Uniunii Europene**”, se face o analiză a titlurilor de credit, în general, și a cambiei în special, prin prisma doctrinei autohtone de specialitate și din străinătate, cât și a principalelor acte normative ce reglementează acest domeniu. Au fost studiate diversele definiții ale cambiei, iar ca rezultat al cercetării a fost propusă o definiție proprie.

În relațiile civile, cambia este caracterizată ca un document denumit și titlu de credit sau titlu de valoare, care încorporează creanța (creditul) în sine, încât după emiterea documentului, dreptul sau drepturile menționate în titlu nu pot fi exercitate sau cesionate (negociate) fără acest document. Din aceste considerente se naște și denumirea de titlu de credit, iar prin încorporarea dreptului de creanță în document, acesta devine obiect de proprietate și de operațiuni juridice, soarta creanței indicată în titlu fiind strâns legată de însăși existența documentului. [8; 29]

Noțiunea de “*cambie*”, „*legislație cambială*”, „*drept cambial*” este utilizată pentru a descrie sfera relațiilor ce caracterizează decontările și împrumuturile între persoane, folosindu-se titlul special - cambia. Cambia poate fi utilizată, de asemenea, ca o garanție a primirii plății unei tranzacții în viitor, cu caracter de garantare a executării obligației și stabilirea unor relații fiduciare de încredere între tras și trăgător. Aceste relații caracterizează cambia din punct de vedere funcțional, reieșind din scopurile și obiectivele practice privind utilizarea cambiei de către participanții la circuitul civil.

Legea cambiei RM definește cambia simplă și trata, de asemenea și doctrina oferă mai multe, definiții, care în linii generale nu se deosebesc substanțial. [14] Legiuitorul RM a definit cambia (trata și biletul la ordin) luând în considerație evoluția și complexitatea relațiilor acesteia ca titlu de credit și instrument de plată. Trebuie să remarcăm că, cambia simplă (biletul la ordin) și trata sunt titluri de credit în baza cărora trăgătorul, în cazul biletului la ordin se obligă să plătească suma indicată în cambie, iar în cazul tratei, trăgătorul pe lângă faptul că se obligă personal să plătească suma indicată în cambie, dă un ordin necondiționat plătitorului (trasului) să plătească suma de bani indicată în cambie deținătorului cambiei sau persoanei arătate în cambie.

Reieșind din complexitatea relațiilor ce derivă din cambie putem defini cambia (trata) și biletul la ordin, ca - *titluri de credit formale și negociabile, instrumente de plată, în baza cărora se constată obligația asumată de debitor de a plăti la scadență deținătorului de bună credință a titlului sau la propunerea acestuia unei alte persoane, suma de bani determinată și indicată în titlu, iar în cazul refuzului de plată, deținătorul cambiei beneficiază de o procedură judiciară legală simplificată de încasare a sumei indicate în titlu și a prejudiciului cauzat.*

Pornind de la premisa că orice lege cât de perfectă nu ar pretinde că este, nu poate să prevadă toate particularitățile reglementării relațiilor dintre persoane, de aceea în lipsa acestor reglementări se vor aplica principiile dreptului civil.

Codul civil al RM în alin. (1) art.1, statuează principiile legislației civile, care în opinia noastră sunt aplicabile și instituției cambiei. Printre acestea putem enunța principiul recunoașterii egalității participanților la raporturile civile, inviolabilității proprietății, libertății contractuale, protecției buneii - credințe, protecției consumatorului, inadmisibilitatea imixtiunii în afacerile private, realizarea liberă a drepturilor civile, garantarea restabilirii persoanei în drepturi, etc.

Potrivit prevederilor art.457 C. civ., se remarcă principiul potrivit căruia bunurile pot circula liber, cu excepția cazurilor când circulația lor este limitată sau interzisă prin lege.

La nivelul legislației Uniunii Europene, principiile aplicabile inclusiv și instituției cambiei rezidă din principiile generale ale dreptului comunitar consolidate de jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, abilitată cu dreptul de a interpreta și aplica normele înscrise în Tratat, în conformitate cu prevederile art.19 (1) din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE). [33]

În Codul civil al României printre principiile generale și de drept civil aplicabile cambiei ca bun mobil și titlu de valoare, putem menționa principiul libertății (art.12 C. civ.), care se referă la libertatea de a dispune, libertatea de asociere și libertatea de a contracta; principiul dreptului de proprietate (art.555 C. civ.); principiul publicității drepturilor (art.18-24 C. civ.). [18], etc.

Cunoașterea funcțiilor cambiei este necesară atât participanților raportului juridic cambial, cât și legiuitorului, care trebuie să le utilizeze în vederea creării cadrului legal adecvat necesităților sociale, ceea ce a facilitat identificarea funcției esențiale a cambiei – ca instrument de creditare, precum și a funcțiilor suplimentare – de instrument de plată (decontare); de garantare a executării plății și de investiție. Reieșind din criteriile de circulație ale cambiei, rezultă că *funcția de creditare este una principală și importantă, celelalte funcții ale cambiei sunt suplimentare, iar funcția de investiție a cambiei este în dezvoltare dinamică.*

Examinarea trăsăturilor caracteristice predominante ale cambiei, ce derivă din reglementările acesteia la nivel național și internațional, precum: titlu (document) formal, abstract, complet și autonom, care creează obligații solidare, autonome și necondiționate, titlu de credit cu o formă proprie de transmitere prin intermediul girului, ne-au permis să facem o distincție clară a acesteia de celelalte titluri de credit, precum și să evidențiem natura juridică a cambiei, care rezultă din latura pasivă și latura activă a raportului cambial.

Capitolul III din lucrare, intitulat **“Condițiile de valabilitate privind emiterea, acceptarea și plata cambiei”**, cuprinde o analiză amplă a condițiilor de fond și de formă ale cambiei ce conturează particularitățile acesteia. O atenție deosebită este acordată condițiilor de formă ale cambiei, ceea ce prezumă caracterul formal al acesteia, care trebuie înțeles sub dublu aspect: cambia reprezintă un act juridic emis în formă scrisă, cambia cuprinde obligatoriu mențiunile expres prevăzute în lege.

Înscrisul cambial încorporează unul sau mai multe drepturi, care după emiterea cambiei nu pot fi exercitate sau cesionate fără acest instrument (titlu). Întrucât legislația RM cuprinde unele restricții impuse la emiterea cambiei, ne-a permis elaborarea și argumentarea unor propuneri de lege ferenda.

De asemenea, în teză au fost abordate modalitățile de transmitere și de acceptare a cambiei, menționând că dreptul/drepturile atribuite prin cambie pot fi transmise altei persoane prin intermediul cesiunii de creanță, iar întrucât această modalitate prezintă o nesiguranță pentru dobânditor, legiuitorul reglementează modalitatea specifică de transmitere a acestora prin intermediul girului.

Acceptarea cambiei reprezintă manifestarea benevolă de voință prin care trasul, în calitate de terț, intervine în raportul cambial și se obligă direct să plătească suma de bani înscrisă în titlu. Prin acceptarea cambiei, trasul în mod benevol se transformă în debitor principal, iar în consecință acestuia trebuie să i se prezinte cambia pentru plată. Obligația cambială care se naște din acceptarea cambiei este o obligație autonomă, literală și abstractă, iar cauza sau motivele care l-au determinat pe tras să accepte cambia nu interesează dobânditorii de bună credință a cambiei.

De regulă, asigurarea executării unei obligații civile este sporită printr-o garanție, iar pentru a proteja beneficiarul cambiei împotriva riscului de neexecutare în termen a obligației de plată, de insolvență a debitorului, etc., legiuitorul, în scopul garantării obligației cambiale a instituit avalul – act juridic prin care avalistul se obligă să garanteze obligația asumată de avalizat (debitorul cambial). Avalistul intervine pentru întărirea încrederii în titlu, obligându-se solidar cu ceilalți semnatori a cambiei la plata sumei de bani indicate în titlu.

Prezentarea cambiei spre plată este necesară, deoarece altfel nu se poate face plata, iar în cazul când debitorul refuză plata, prezentarea spre plată este o condiție indispensabilă pentru întocmirea protestului.

În capitolul IV, intitulat “**Consecințele juridice privind neplata cambiei**”, au fost analizate detaliat situațiile refuzului plății cambiale și valorificarea drepturilor cambiale. S-a menționat că, neexecutarea la scadență a obligației cambiale prin refuzul trasului să plătească cambia, acordă dreptul deținătorului acesteia de a recurge la procedura încasării forțate a sumei de bani prevăzută în titlu.

Potrivit art.38 din L.c., „posesorul cambiei poate exercita dreptul de acțiune împotriva trăgătorului, giranților și celor obligați”. În acest sens, deținătorul cambiei poate înainta pretențiile sale:

- la scadență, dacă plata nu a fost făcută sau a fost achitată numai o parte din suma cambiei;

- înainte de scadență:

- a) dacă acceptul a fost refuzat total sau parțial;

- b) în cazul insolabilității trasului, indiferent de faptul dacă a acceptat sau nu cambia, în caz de încetare de plăți din partea acestuia chiar dacă acest fapt nu este constatat de o instanță judecătorească ori de arbitraj, sau în cazul când urmărirea bunurilor lui a rămas fără rezultat;

- c) în cazul insolabilității trăgătorului unei cambii ce nu poate fi supusă acceptării.

Potrivit acestor texte din lege, rezultă că deținătorul cambiei poate exercita dreptul la acțiune împotriva celor obligați la scadență, dacă plata nu a fost făcută sau a fost achitată doar o parte din suma menționată în cambie.

În situația în care deținătorul cambiei s-a convins că aceasta nu v-a fi plătită benevol de persoanele obligate, respectiv după ce a avizat girantul și trăgătorul despre neplata cambiei, iar trăgătorul, de asemenea, refuză să plătească cambia pe care a emis-o, sau să propună o altă soluție acceptabilă, poate înainta o acțiune în judecată pentru a-și valorifica drepturile cambiale.

De asemenea, deținătorul cambiei are dreptul de a se adresa direct în instanța de judecată pentru a-și valorifica drepturile cambiale, fără a aștepta sosirea datei scadente prevăzută în cambie:

- în situația în care acceptantul a refuzat total sau parțial plata cambiei;
- în cazul insolabilității trasului, indiferent de faptul dacă a acceptat sau nu cambia;
- în caz de încetare de plăți din partea trasului, chiar dacă acest fapt nu este constatat de o instanță judecătorească sau de arbitraj;
- în cazul când urmărirea bunurilor lui a rămas fără rezultat;
- în cazul insolabilității trăgătorului unei cambii ce nu poate fi supusă acceptării.

În consecință, refuzul de plată intervine în următoarele situații prevăzute de lege: acceptarea a fost refuzată total sau în parte; insolvabilitatea trasului (acceptat sau nu) chiar când încetarea plății se datorează faptului că urmărirea bunurilor sale a rămas fără rezultat și chiar dacă nu s-a făcut pe baza unei hotărâri judecătorești, precum și în cazul insolvabilității trăgătorului cambiei. Pentru exercitarea acțiunii în judecată beneficiarul cambiei trebuie să îndeplinească următoarele condițiile formale cerute de lege, și anume: prezentarea cambiei spre plată; actul de protest și avizul.

Realizarea drepturilor ce rezultă din cambie se pot valorifica prin intermediul mijloacelor cambiale (reglementate de legea cambiei) și extracambiale (reglementate de dreptul comun), iar deținătorul cambiei are libertatea de a alege una din aceste căi în raport de interesele și necesitățile sale.

În calitate de creditor acesta poate recurge la următoarele căi de valorificare a drepturilor cambiale:

1) În cazul dacă urmărește realizarea cât mai rapidă a creanței, poate recurge la procedura *executării cambiale* întrucât este mai scurtă, mai rapidă și mai puțin costisitoare;

2) În cazul când urmărește recuperarea sumei indicate în cambie și a prejudiciului cauzat în rezultatul neachitării la scadență a acesteia, poate înainta o *acțiune civilă în procedura contencioasă*;

3) În cazul când cambia a fost emisă prin inducerea în eroare, prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase ca adevărate, ori dacă emiterea acesteia a fost determinată de comportamentul dolosiv sau viclean a trăgătorului și a complicilor săi care i-au cauzat daune considerabile, poate depune o *plângere penală organului de urmărire penală sau procurorului*.

4) În cazul în care se constată insolvabilitatea trasului, indiferent de faptul dacă a acceptat sau nu cambia, precum și în cazul insolvabilității trăgătorului cambiei ce nu poate fi supusă acceptării, posesorul acesteia are la îndemână *intentarea unui proces de insolvabilitate împotriva acestora*.

De asemenea, în afara acțiunilor cambiale directe, de regres și de executare cambială care au o reglementare proprie prevăzută de legislația cambială, pentru valorificarea drepturilor sale, posesorul cambiei (creditorul cambial) în cazul pierderii acțiunii cambiale prin decădere din termen sau prescripție, poate să utilizeze acțiunile de drept comun, denumite în doctrina juridică [7, p. 277; 3, p. 659; 27, p. 251; 9, p. 813] și acțiuni extracambiale, precum: acțiunea cauzală și acțiunea de îmbogățire fără justă cauză.

Acțiunea cauzală, reglementată de dreptul comun, derivă din raportul cauzal fundamental (raport juridic preexistent), ori după cum am menționat anterior, atunci

când trăgătorul emite o cambie sau când posesorul cambiei o transmite unei alte persoane prin gir, se prezumă că nu o face în mod gratuit, fără un scop sau fără o cauză, însă se bazează pe careva raporturi juridice preexistente [14, alin. (2), art. 1] (contract de vânzare a unui bun, contract de prestări servicii, executare lucrări etc.). Acțiunea causală trebuie exercitată în așa fel încât să nu se obțină același rezultat de două ori, ori în acest fel debitorul ar fi obligat să plătească dublu, ceea ce este inechitabil și anormal. În aceste condiții, creditorul cambial poate declanșa o acțiune causală, numai în situația în care drepturile cambiale nu au putut fi realizate în baza acțiunilor cambiale reglementate de L.c.

Acțiunea de îmbogățire fără cauză (nejustificată)

În conformitate cu principiul echității, Legea nr.58/1934 în cuprinsul art.65 prevede că, „în cazul când posesorul cambiei a pierdut acțiunea cambială în contra tuturor obligațiilor și nu are contra acestora acțiune causală, poate exercita contra trăgătorului, acceptantului sau girantului o acțiune pentru plata sumei cu care aceștia s-au îmbogățit fără cauză în dauna sa”. Potrivit normei precitate, legea reglementează în folosul posesorului cambiei, o altă acțiune extracambială pentru satisfacerea drepturilor cambiale, denumită, acțiunea de îmbogățire fără cauză (*actio in rem verso*).

Codul civil al RM în Cartea a III, Titlul III, Cap.XXXII art.art.1979 -1997 reglementează exhaustiv instituția îmbogățirii nejustificate.

Rezultă că, acțiunea de îmbogățire fără cauză (nejustificată) poate fi utilizată de posesorul cambiei care a pierdut acțiunile cambiale și nu poate înainta o acțiune causală împotriva debitorilor cambiali. Prin urmare, atât legiuitorul român în Legea .58/1934, cât și cel moldovean recunosc posesorului cambiei posibilitatea de a solicita prin intermediul instanței judecătorești ceea ce i se datorează prin acțiunea de îmbogățire fără cauză (nejustificată).

Paragrafele 2.4, 3.4 și 4.3 cuprind concluziile la care a ajuns autorul în urma cercetării realizate în cadrul capitolului 2, capitolului 3 și, respectiv, capitolului 4 al tezei.

Lucrarea finalizează cu “**Concluzii generale și recomandări**”, care reprezintă o generalizare și o sinteză a argumentelor, tezelor și constatărilor prezentate pe parcursul lucrării, a principalelor rezultate ale investigației științifice, precum și nuanțarea ansamblului recomandărilor formulate în domeniul supus cercetării.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Cercetările realizate în prezentul demers științific au scos în evidență actualitatea și importanța temei abordate.

Problema științifică soluționată în prezenta lucrare constă în identificarea ansamblului particularităților și condițiilor de valabilitate a instituției cambiei prin prisma legislației Republicii Moldova, fapt ce a contribuit la evidențierea și clarificarea aspectelor specifice privind modalitățile de emiter, transmitere, acceptare și de plată a cambiei, precum și consecințele juridice în cazul neexecutării obligațiilor cambiale, în vederea aplicării uniforme a reglementărilor legale din acest domeniu.

Acest demers științific, consacrat cercetării instituției cambiei prin prisma legislației Republicii Moldova și a Uniunii Europene, finalizează cu o serie de **concluzii generale**, care se desprind din analiza realizată, după cum urmează:

1. În procesul analizei premiselor apariției și evoluției cambiei în calitate de titlu de credit și de plată am identificat că aceasta are origini străvechi, a apărut din necesitatea realizării schimbului de monedă, a evoluat considerabil datorită faptului că suma de bani prevăzută în conținutul său nu trebuia achitată imediat, astfel momentul emiterii cambiei și momentul executării s-au îndepărtat semnificativ unul de altul, fapt ce a atribuit un avantaj cambiei, conferindu-i funcții importante de instrument juridic de credit și de plată.

Cambia a parcurs un drum lung și anevoios până a se transforma într-un instrument juridic complex și util economiei moderne, iar menținerea ei în circuitul civil este necesară în condițiile trecerii RM la o economie de piață veritabilă ori avantajele acesteia sunt evidente. Cambia poate fi utilizată pentru achitarea datoriilor față de partenerii de afaceri, achitarea datoriilor privind taxele la bugetul local și de stat, gajată, introdusă sub forma contribuției în capitalul social al unei întreprinderi, vândută oricând pe piață, scontată la bancă, etc. Deși emiteria cambiei se realizează foarte ușor și simplu nefiind nevoie de o înregistrare în Registrul de stat al valorilor mobiliare (ca în cazul emiterii altor valori mobiliare: acțiuni, obligații sau alte instrumente financiare), nefiind nevoie de publicitate la emiter, nici măcar de prospect, toate acestea contribuie esențial la inițierea unei afaceri, la economisirea de către emitent a resurselor bănești, cu părere de rău, acest instrument juridic nu se bucură de popularitate în Republica Moldova din cauza unor impedimente privind punerea în aplicare a Legii cambiei.

2. Elucidând particularitățile titlurilor de credit, în general, și cambiei în special, conchidem că, cambia în calitate de titlu de credit, reprezintă un act juridic ce încorporează drepturi și obligații pecuniare, asumate benevol și întocmite într-o

formă strict definită de lege, care acordă dreptul incontestabil de a cere plata sumei indicate în titlu după expirarea perioadei pentru care a fost emisă. Titlul de credit este esențial pentru soarta creanței încorporate în el, deoarece această creanță nu se poate transmite fără titlu (document), iar plata se poate cere doar dacă se prezintă titlul. Nici o valorificare a dreptului de creanță pe cale juridică nu poate fi posibilă fără titlu și nici o stingere a creanței nu poate avea loc fără remiterea titlului, ceea ce și particularizează titlurile de credit de alte acte juridice.

3. În rezultatul analizei doctrinei și legislației prin prisma dreptului comparat am identificat mai multe definiții ale cambiei (tratei și biletului la ordin), inclusiv cele prevăzute de L.c., care în opinia noastră nu acoperă suficient aspectele importante privind cambia. Mai mult, definițiile legale oferite de legiuitor pe lângă faptul că restrâng foarte mult aria de aplicare și interpretare, sunt periculoase, ori actul normativ nu trebuie asimilat unui dicționar juridic. Aceste considerente ne-au determinat să venim cu o definiție proprie în acest sens, potrivit căreia: *Cambia (trata și biletul la ordin) este un titlu de credit formal și negociabil, precum și un instrument de plată, în baza căruia se constată obligația asumată de debitor de a plăti la scadență deținătorului de bună credință a titlului sau la propunerea acestuia unei alte persoane, suma de bani determinată și indicată în titlu, iar în cazul refuzului de plată, deținătorul cambiei beneficiază de o procedură judiciară legală simplificată de încasare a sumei indicate în titlu și a prejudiciului cauzat.*

4. Analizând legislația cambială din sistemul de drept al RM și corelația acesteia cu legislația internațională și cea a unor state din Uniunea Europeană, am constatat că circulația cambiei în RM, țară în care nu au existat tradiții de utilizare a acestui instrument juridic și care nu a aderat la Convenția privind Legea uniformă asupra cambiilor și biletelor la ordin (Geneva, 7 iunie 1930), are reglementări juridice vagi și restrictive, favorizând băncile și organizațiile financiare să emită cambii. Totodată, lipsa practicii judiciare și a unor cursuri specializate la facultățile de drept confirmă că nu există abilități suficiente de a utiliza cambia, ori generațiile de juriști învață despre cambie din manuale străine, care dedică doar câteva pagini acestei instituții juridice. Obstacolele privind circulația cambiei și utilizarea limitată în economia națională se confirmă și prin faptul că deși Banca Națională a Moldovei a elaborat “Regulamentul privind modul de efectuare de către bănci a operațiunilor cu cambii”, aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație nr.156/2000, cu suficientă întârziere, acest act normativ reglementează doar aspecte aferente efectuării operațiunilor cu cambii de către bănci. În lipsa unui cadru normativ secundar aferent modului de difuzare a blanchetelor de cambii, plata taxei pentru cambii și protecția blanchetelor împotriva contrafacerii etc., persoanele fizice și

juridice, notarii și alte persoane interesate evită să utilizeze acest instrument juridic de credit și de plată, iar toate în cumul au condus la lipsa de încredere în instituția cambiei.

În statele Uniunii Europene, cu tradiții în utilizarea cambiei și chiar în țările unde legislația a fost întreruptă, precum România, legislația stimulează circulația cambiei, iar normele juridice cu privire la cambie sunt coerente, clare și previzibile, reglementând în detaliu atât condițiile de fond și de formă ale cambiei, capacitatea juridică a părților, procedura de emitere și de utilizare a formularelor cambiei, procedura prezentării cambiei pentru plată, protestul cambiei, impozitarea tranzacțiilor prin intermediul cambiei, realizarea drepturilor în caz de neplată a cambiei, etc.

5. În urma identificării și analizei caracteristicilor structurale, naturii juridice și a funcțiilor cambiei, concidem că aceasta este un document juridic complet și exclusiv, singurul din care se naște obligația cambială, ce nu poate fi completat de alte acte. Cambia reprezintă totalitatea de obligații independente care se nasc în rezultatul semnării acesteia, ce depind în mare măsură de calitatea persoanei care semnează. Cambia se deosebește de celelalte titluri de credit prin trăsături specifice, care caracterizează atât titlul propriu-zis, cât și obligația cambială ce derivă din acesta.

Cambia este un titlu (document) formal, abstract, complet și autonom, care creează obligații solidare, autonome și necondiționate, iar printre alte caracteristici esențiale ale acesteia putem menționa că, aceasta este un titlu de credit cu o formă proprie de transmitere prin intermediul girului. Din moment ce a fost emisă, drepturile și obligațiile cambiale au o existență de sine stătătoare, iar cambia se emancipează total de cauza juridică din care s-a născut.

În privința funcțiilor cambiei, menționăm funcția esențială de creditare și alte trei funcții suplimentare. Funcția de creditare are o importanță semnificativă întrucât a contribuit nu doar la dezvoltarea comerțului și a instituției de creditare, dar și la dezvoltarea economică vertiginoasă a statelor.

6. Determinarea și examinarea condițiilor de valabilitate, a modalităților de transmitere și acceptare a cambiei, precum și a efectelor juridice ale acesteia, denotă faptul că cambia este un act juridic civil, iar pentru valabilitatea acesteia trebuie îndeplinite condițiile prevăzute de lege, în mod special referitoare la consimțământ, capacitatea părților raportului cambial, obiectul și forma cambiei. În privința condițiilor de formă, cambia trebuie să cuprindă în mod obligatoriu mențiunile expres prevăzute în lege, în caz contrar aceasta se consideră nevalabilă și se transformă într-o simplă recipisă.

Drepturile cambiale, precum oricare drepturi patrimoniale se transmit altor persoane, fără careva impedimente sau restricții, însă, drepturile patrimoniale de creanță ce derivă din cambie se deosebesc de drepturile patrimoniale reale al căror conținut juridic, de regulă este stabilit prin lege.

Dreptul de proprietate asupra cambiei se transmite prin gir sau andosament, operațiune juridică specifică cambiei prin care deținătorul cambiei (girantul), transmite dreptul de proprietate asupra acesteia unei alte persoane numită giratar. Această operațiune se realizează prin simpla mențiune în cambie sau pe alonjă a numelui giratarului și data întocmirii, confirmate prin semnătura girantului. Girul este o formă proprie de transmitere a cambiei și singura formă care-i conferă efecte cambiale.

Avalul în calitate de cauțiune cambială sau de asigurare dată deținătorului cambiei prin care se asigură plata integrală sau parțială a sumei nu trebuie privit ca unica cale de asigurare a obligației cambiale, ori plata cambiei poate fi asigurată și prin mijloacele generale de asigurare a executării obligațiilor civile, iar relațiile juridice care decurg din această garanție nu trebuie supuse normelor legii cambiei, rămânând în cadrul reglementării Codului civil.

7. În ceea ce privește consecințele juridice privind neexecutarea obligațiilor cambiale și a modalităților de valorificare a drepturilor cambiale, se evidențiază necesitatea asigurării adecvate a circulației cambiei prin revederea procedurilor de adoptare simplificată a hotărârilor judecătorești și executarea rapidă a cambiei, ori majoritatea statelor europene dispun de o procedură operațională, simplificată și perfect formalizată privind examinarea litigiilor cambiale.

Deși punerea în aplicare a L.c., reprezintă o activitate complexă din cauza prezenței în conținutul legii a unor termeni specifici, rar întâlniți și utilizați în sistemul juridic național, considerăm că instituțiile statului trebuie să promoveze avantajele și beneficiile circulației cambiei pentru a trezi interesul utilizării în practică a cambiei. Cu siguranță circulația cambiei trebuie să revină la formele tradiționale (civilizate), iar debitorul (persoană fizică sau juridică) să poată liber și independent să emită cambii, să obțină garanții bancare în baza cambiei, să achite datoriile față de creditorii prin scontarea cambiei, iar băncile să devină mai flexibile, să introducă și să utilizeze cambia în activitatea lor la justa valoare.

Legea cambiei RM nu reglementează procedura de obținere a titlului executoriu pentru încasarea silită a sumei indicate în cambie, iar Codul de procedură civilă al RM oferă creditorului cambial doar dreptul pentru a-și revendica creanțele cambiale prin înaintarea unei cereri în judecată în procedură simplificată, în concordanță cu prevederile lit. (c) art.345 C.p.c., iar Legea română nr.58/1934 asupra

cambiei și biletului la ordin în art.61, prevede că cambia are valoare de titlu executor pentru capital și accesorii, stabilite conform art. 53, 54 și 57.

8. Legea cambiei RM, conține tendințe și elemente de monopolizare și favorizare a cambiei simple (biletului la ordin) și a cambiei bancare, care potrivit naturii juridice deși se pot transmite prin gir, cambia simplă (biletul la ordin) conține elemente specifice ce o apropie mai mult de un titlu de plată, decât de un titlu de credit, de aceea cambia (trata) este neglijată de bănci, deoarece poate fi înlocuită cu alte mecanisme de creditare.

Cambia va obține un teren favorabil de a circula și deveni un titlu de credit și de plată eficient în cazul abundenței de mărfuri, ori, doar în astfel de condiții vânzătorul începe să caute cumpărătorul potrivit, creând și condițiile cele mai favorabile pentru acesta, iar astăzi asemenea condiții încă nu există. De aceea, astăzi furnizorul (vânzătorul) nu este pregătit să trimită mărfurile spre livrare cu plata prețului acestora în rate, iar că aceste schimbări în viitorul apropiat vor avea loc, nu încapă nici o îndoială, ori dinamica schimbului de mărfuri crează premise dezvoltării împrumutului comercial oferit de producători și furnizori cumpărătorului (consumatorului), moment în care și cambia își va ocupa locul cuvenit în sfera economico - juridică a RM.

Având la bază concluziile la care am ajuns pe parcursul cercetării, venim cu o serie de **recomandări și propuneri de lege ferenda**, care au scopul îmbunătățirii cadrului legal național - Legea cambiei nr.1527-XII din 22.06.1993 și eficientizării legislației cambiale:

1. În vederea eficientizării cadrului legal național în domeniul cambiei, considerăm oportun aderarea Republicii Moldova la Convenția privind legea uniformă asupra cambiilor și biletelor la ordin (Geneva, 19 martie 1931). Considerăm că, aderarea la această convenție va aduce plus valoare relațiilor juridico-economice cu statele semnatare și nu numai, mai mult decât atât Convenția admite semnarea acesteia cu rezerve, astfel, beneficiile RM sunt evidente. Prin urmare, susținem inițiativa Guvernului RM de a adera la acest izvor al dreptului internațional, care reprezintă un mijloc sigur de dezvoltare a cooperării economice.

2. Considerăm că, în scopul executării Legii cambiei, urmează a fi elaborat și adoptat Regulamentul (Normele-cadru) privind aplicarea Legii cambiei, care să reglementeze nu doar aspecte aferente efectuării operațiunilor cu cambii de către bănci, dar și de către toate persoanele fizice și juridice constituite în condițiile legii. În calitate de model, pot servi Normele-cadru privind comerțul făcut de societățile bancare și celelalte societăți de credit cu cambii și bilete la ordin nr. 6 din 8.03.1994 aprobate de Banca Națională a României, care conțin 516 articole și 4 anexe în care se reglementează detaliat comerțul făcut cu cambii și bilete la ordin pe baza Legii

asupra cambiei și biletului la ordin. Mai mult decât atât, recomandăm exemplul Băncii Naționale a României care a elaborat, adoptat și publicat Normele tehnice nr. 10 din 20 aprilie 1994 privind cambia și biletul la ordin, care instituie condițiile tehnice ce trebuie să le îndeplinească calitatea hârtiei pe care se tipărește cambia, dimensiunile acesteia, desenul, redactarea cambiei și biletului la ordin, etc., reglementări care sporesc gradul de protecție împotriva contrafacerii blanchetelor de cambii tipărite. De asemenea, recomandăm în calitate de model și normele analogice din Federația Rusă (Постановление ЦИК и СНК СССР от 7 августа 1937 г. N 104/1341 «О введении в действие положения о переводном и простом векселе»), precum și din Ucraina (Про затвердження Положення про вимоги до стандартної (типової) форми виготовлення вексельних бланків).

3. Necesitatea înlăturării discordanțelor din textul Legii cambiei nr.1527-XII din 22.06.1993, în special privind impedimentele în privința persoanelor care pot emite cambii (trate și bilete la ordin). Recomandăm modificarea art.4 lit.(h) și art.63 lit. (g) din Legea cambiei RM, potrivit căroră “Trăgătorul-persoană fizică indică numele său, domiciliul și confirmă cambia prin semnătura legalizată de notar”, deoarece pune nejustificat în sarcina tragătorului cambiei - persoană fizică, obligația legalizării notariale a semnăturii, ori potrivit dreptului comun, în special art. 323 Cod civil, forma autentică a actului juridic este obligatorie în cazul înstrăinării bunurilor imobile și prin acordul părților. Faptul că legea impune nejustificat persoanei fizice obstacole în emiterea cambiei, pune pe picior de inegalitate persoanele fizice și persoanele juridice, care nu au această obligație. În opinia noastră, Legea instituie prezumpția de neîncredere față de persoanele fizice, iar impedimentul creat duce la excluderea acestora din cercul persoanelor care pot emite liber cambii. Această prevedere, pe lângă faptul că obstrucționează persoanele fizice în emiterea cambiilor, contravine și art.1 alin.(1) Cod civil, care prevede că legislația civilă este întemeiată pe recunoașterea egalității participanților la raporturile reglementate de ea, inviolabilității proprietății, libertății contractuale, etc., și nu se regăsește în legislația statelor europene cu tradiție în utilizarea cambiei.

4. Recomandăm modificarea art.4 lit. (h) și art.63 lit.(g) din L.c., referitor la condițiile de formă ale cambiei, potrivit căroră trata și biletul la ordin emise de trăgător – persoană juridică, trebuie să cuprindă semnătura atât a șefului, cât și a contabilului-șef. Instituirea obligatorie a semnăturii contabilului - șef în cazul emiterii cambiei de către trăgătorul - persoană juridică, creează un obstacol nejustificat în emiterea cambiilor de către persoanele juridice. Or, în situația în care apare necesitatea emiterii unei cambii în alt loc decât sediul persoanei juridice, unde de regulă activează contabilul - șef, aceasta nu este posibil fără a doua semnătură a

contabilului-șef. Considerăm că, se restricționează dreptul administratorului persoanei juridice de a-și asuma răspunderea și de a emite cambii, iar impunerea semnăturii contabilului - șef, pe lângă faptul că se instituie neîntemeiat împuterniciri acestuia, cel mai grav este că persoanele juridice care aplică sistemul contabil în partidă simplă și unde contabilitatea poate fi ținută nemijlocit de conducătorul entității, sunt excluse din cercul persoanelor cu dreptul de a emite cambii. Această condiție restrictivă la emiterea cambiei impune persoana juridică și la cheltuieli nejustificate, deoarece de fiecare dată administratorul persoanei juridice trebuie să invite și contabilul-șef (să achite cheltuieli nejustificate de deplasare) pentru a semna cambia sau biletul la ordin, ca acest act juridic să fie valabil și să producă efecte juridice.

5. Excluderea din Legea cambiei a alin. (2) art.1, potrivit căruia cambiile se emit în calitate de instrument de plată pentru mărfurile livrate, lucrări executate și servicii prestate, iar caracterul de contraprestație al mărfii în cambie trebuie să fie adevărat prin documente corespunzătoare de evidență la trăgător și andosant, deoarece limitează emiterea și circulația cambiei în contextul economiei de piață. Această normă instituie o inegalitate între persoane la emiterea cambiei, deoarece obligă persoanele juridice la emiterea cambiei pentru mărfurile livrate să adevărească caracterul de contraprestație prin documente corespunzătoare (documente contabile, facturi fiscale) eliberate de trăgător și andosant, normă ce atentează și denaturează caracterele proprii ale cambiei.

6. Modificarea alin. (2) art.39 din Legea cambiei a RM, potrivit căruia „Protestul de neacceptare trebuie făcut în termenele fixate pentru prezentare la acceptare. Dacă prima acceptare a avut loc în ultima zi a termenului, protestul poate fi făcut în următoarea zi lucrătoare”. Considerăm că, termenul “ acceptare” urmează a fi înlocuit cu „ofertă”, iar norma formulată în felul următor „Protestul de neacceptare trebuie făcut în termenele fixate pentru prezentare la acceptare. Dacă prima *ofertă* a avut loc în ultima zi a termenului, protestul poate fi făcut în următoarea zi lucrătoare”. De asemenea, urmează a fi revăzut termenul stipulat în alin. (3) art.39 de două zile lucrătoare, care în opinia noastră este unul foarte scurt și urmează a fi înlocuit cu “patru zile lucrătoare”.

7. Modificarea alin. (3) art. 48 din Legea cambiei RM, care prevede că “Dacă încetarea acțiunii forței majore, posesorul tratei trebuie să prezinte fără întârziere trata spre acceptare sau plată, iar la nevoie va face un protest”. În acest sens, considerăm necesar înlocuirea cuvântului “dacă” cu „*după*”, iar norma de reformulat în felul următor: “După încetarea acțiunii forței majore, posesorul tratei trebuie să prezinte fără întârziere trata spre acceptare sau plată, iar la nevoie va face un protest”. De asemenea, recomandăm de revăzut sintagma „forța majoră” în raport cu prevederile

Codului civil modernizat din 01.03.2019, înlocuind-o cu „impediment în afara controlului debitorului” noțiune reglementată de art.904 C.civ.RM

8. Deoarece legislația RM este departe de a fi perfectă și în privința consecutivității urmăririi bunurilor debitorului cambial, ori deși potrivit alin.(5) art.459 C.civ. este prevăzut că “bunurile care nu sunt raportate la categoria de bunuri imobile, inclusiv banii, valorile mobiliare și alte titluri de valoare, sunt considerate bunuri mobile”, în art. 89 Cod de executare al RM, [4] legiuitorul reglementează procedura urmăririi valorilor mobiliare prin ridicarea de la debitor sau prin aplicarea sechestrului, însă în art.86 din Codul de executare nu enumeră *titlurile de credit*, printre bunurile debitorului care pot fi urmărite. Potrivit art.90 Cod de executare referitor la urmărirea bunurilor mobile, legiuitorul deși stipulează că, dacă mijloacele bănești în numerar și cele de pe cont nu sunt suficiente pentru satisfacerea creanțelor, pot fi urmărite bunurile mobile ale debitorului în modul stabilit în art.86 din prezentul cod, însă *urmărirea titlurilor de credit și în special a cambiei și biletului la ordin* nu este reglementată. În acest context, se impune propunerea de *lege ferenda* privind instituirea unei norme în Codul de executare a RM privind urmărirea de la debitor a titlurilor de credit, precum și definirea legală în Codul civil a valorilor mobiliare, în special a celor care nu sunt titluri de capital și nu sunt reglementate de Legea nr.71 privind piața de capital. [16]

Avantajele și valoarea elaborărilor propuse. Propunerile și recomandările expuse în conținutul tezei de doctorat au scopul de a contribui la înlăturarea lacunelor în legislația RM privind cambia și a înlesni circulația acestui titlu de credit în circuitul civil. Recomandările referitoare la modificarea și completarea cadrului normativ au fost înaintate Guvernului RM, iar soluțiile expuse în lucrare pot servi drept ghid de recomandare persoanelor interesate și instanțelor judecătorești în litigiile privind cambia și biletul la ordin.

Impactul asupra științei și culturii. Valorificarea recomandărilor cu caracter analitic vor contribui la completarea doctrinei juridice naționale și la perfecționarea legislației din sfera de reglementare a titlurilor de credit și de plată, totodată vor putea fi utilizate la interpretarea și aplicarea legislației civile în domeniu.

Subiecte pentru cercetare științifică de perspectivă. Întrucât teza de doctorat se focalizează pe cercetarea și analiza reglementărilor juridice ale cambiei prin prisma dreptului comparat cu specială privire la L.c., L.U. și legislația României - stat membru al UE, iar intrarea în vigoare a Directivei (UE) 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2015 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului statuează că combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului este recunoscută ca o rațiune importantă de interes public de către

toate statele membre UE, viitoarele demersuri științifice se vor baza pe cercetarea legislației, doctrinei și practicii judiciare cu privire la titlurile de credit și de plată, inclusiv aspecte privind utilizarea cambiei ca instrument de spălare a banilor. Astfel, tema supusă cercetării va fi dezvoltată în perspectivă prin realizarea unor investigații științifice interdisciplinare privind cambia și circulația acesteia la nivel național și internațional.

BIBLIOGRAFIA

1. Surse bibliografice în limba română:

1. ANGHENI, S. Drept comercial. Tratat. București: Editura All Beck, 2019. 788 p. ISBN 978-606-18-0833-5.
2. AYNES, L., GAUTIER, P.Y., MALAURIE, P. Contractele Speciale. Trad. de DĂNIȘOR D. București: Wolter Kluwer. Ediția a 3, 2009. 712 p. ISBN 978-973-1911-61- 8.
3. CĂRPENARU, S. D. Tratat de drept comercial român. Ediția a VI-a, actualizată. București: Editura Universul Juridic, 2019. 822 p. ISBN 978-606-39-0411-0.
4. Codul de executare a Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial nr. 214-220, art. 704 din 05 noiembrie 2010.
5. CORSIUC, O-M. Drept comercial. Ediția a II-a revăzută și adăugită. București: Editura Lumina Lex, 2007. 334 p. ISBN 978-973-759-091-7.
6. COSTIN, M. N. Drept comercial internațional: ghid alfabetic. Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1987. 539 p.
7. CRISTOFOREANU, E. Tratat de drept cambial. Legea asupra cambiei și biletului la ordin. Vol. I. București: Editura Curierul Judiciar S.A., 1936. 437 p.
8. FLORESCU, E. Regimul juridic al titlurilor de credit și al valorilor mobiliare. București: Editura Rosetti, 2005. 368 p. ISBN 973-7614-21-6.
9. GĂLĂȘESCU-Pyk, D. Cambia și biletul la ordin. Vol. II. București: Editura Tiparul românesc, 1947. 900 p.
10. GEORGESCU, I. Drept comercial român. Vol. II. București: Editura All Beck, 2002. 728 p. ISBN 973-655-151-2.
11. GHEORGHE, C. Drept comercial român. București: Editura C.H. Beck, 2013. 798 p. ISBN 978-606-18-0262-3.
12. Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 26 din 23 noiembrie 2010 asupra excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin. (6) art. 63 din Codul de procedură penală pct. 10. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 235-240/27 din 03 decembrie 2010.

13. Hotărârea Parlamentului nr. 1528-XII din 22 iunie 1993 privind aplicarea Legii cambiei, pct. 4. În: Monitorul Parlamentului nr. 10, art. 286 din 30 octombrie 1995.
14. Legea cambiei nr. 1527-XII din 22 iunie 1993. În: Monitorul Parlamentului Republicii Moldova, 1993, nr. 10 art. 285.
15. Legea nr. 58 asupra cambiei și biletului la ordin. În: Monitorul Oficial al României nr. 100 din 1 mai 1934, republicată în: Monitorul Oficial al României nr. 119 bis din 14 iunie 1995.
16. Legea nr. 171 din 11 iulie 2012 privind piața de capital. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 193-197/665 din 14 septembrie 2012 în vigoare din 15 iunie 2014.
17. **NOVAC-DIACONU, L.** Noțiunea și condițiile de valabilitate ale girului în legislația cambială din Republica Moldova și la nivel internațional. În: *Tendințe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători, Conferința științifică a doctoranzilor, Ediția VII, Vol. II., 15 iunie 2018.* Chișinău: Universitatea de Stat „Dimitrie Cantemir”, 2018, pp. 202-206. ISBN 978-9975-108-46-1.
18. **NOVAC-DIACONU, L., CHIRTOACĂ, L.** Scadența cambială și falsul reprezentant în Republica Moldova și România. În: *Acta Universitatis George Bacovia* [online]. 2018, Volume 7, nr. 1, pp. 243-261 [citată 05.06.2020]. ISSN 2285-0171. Disponibil http://www.ugb.ro/Juridica/Cuprins_ACTA_13.htm
19. **NOVAC-DIACONU, L.** Aspecte generale privind cambia în Uniunea Europeană și Republica Moldova. În: *Tendințe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători, Conferința Științifică (cu participare internațională) a doctoranzilor dedicată aniversării a 70-a de la crearea primelor institute de cercetare și a 55-a de la fondarea Academiei de Științe a Moldovei.* Vol. I. Chișinău: „Universitatea Academiei de Științe a Moldovei”, 2016, pp. 134-138 [citată 05.06.2020]. Disponibil: <http://edu.asm.md/sites/default/files/Volumul%20I%20FINAL.pdf>
20. **NOVAC-DIACONU, L.** Efectele girului prin prisma legislației cambiale din Republica Moldova, România și la nivel internațional. În: *Tendințe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători, Conferința științifică a doctoranzilor, Ediția VII, Vol. II., 15 iunie 2018.* Chișinău: Universitatea de Stat „Dimitrie Cantemir”, 2018, pp. 207-210. ISBN 978-9975-108-46-1.
21. **NOVAC-DIACONU, L.** Girurile improprii în legislația cambială din Republica Moldova și la nivel internațional. În: *Tendințe contemporane ale dezvoltării*

științei: viziuni ale tinerilor cercetători, Conferința științifică a doctoranzilor, Ediția VII, Vol. II., 15 iunie 2018. Chișinău: Universitatea de Stat „Dimitrie Cantemir”, 2019, pp. 228-231. ISBN 978-9975-108-67-6.

22. **NOVAC-DIACONU, L.** Plata anticipată și parțială a cambiei în comerțul internațional. În: *Acta Universitatis George Bacovia* [online]. 2013, Volume 2, nr. 1, pp. 227-238 [citat 05.06.2020]. ISSN 2285-0171. Disponibil: http://www.ugb.ro/Juridica/Cuprins_ACTA_3.htm
23. **NOVAC-DIACONU, L., CHIRTOACĂ, L.** Acceptarea cambiei în Republica Moldova și în România. În: *Revista „Dreptul”* [online]. 2018, nr.7, pp. 20-25 [citat 05.06.2020]. ISSN 1018-0435. Disponibil: <http://ujr.revistadreptul.ro/dreptasp2r.do?t2=7&t3=2018>
24. **NOVAC-DIACONU, L., CHIRTOACĂ, L.** Refuzul de a accepta cambia și acceptarea extraordinară în Republica Moldova și în România. În: *Revista „Dreptul”* [online]. 2018, nr. 8, pp. 34-37 [citat 05.06.2020]. ISSN 1018-0435. Disponibil: <http://ujr.revistadreptul.ro/dreptasp2r.do?t2=8&t3=2018>, <http://ujr.revistadreptul.ro/dreptasp6aR004355.do>
25. **NOVAC-DIACONU, L., CHIRTOACĂ, L.** Emiterea și falsul cambiei în Republica Moldova și România. În: *Deviantă și criminalitate. Evoluție, tendințe și perspective, Conferința Științifică (cu participare internațională)*. Vol. III. București: Universul Juridic, 2018, pp. 309-315. ISSN 2559-4915.
26. **NOVAC-DIACONU, L., CHIRTOACĂ, L.** Noțiuni generale privind titlurile de credit și criminalitatea acestora în România și Republica Moldova. În: *Deviantă și criminalitate. Evoluție, tendințe și perspective, Conferința Științifică (cu participare internațională)*. Vol. III. București: Universul Juridic, 2018, pp. 303-308. ISSN 2559-4915.
27. **PĂTRĂȘCANU, P. V., SACHELARIE, O.** Titluri de credit în comerțul internațional. Cambia și biletul la ordin. Craiova: Editura Scrisul românesc, 1975. 306 p.
28. **POPA, I.** Tehnica operațiunilor de comerț exterior. București: Editura economică, 2008. 408 p. ISBN 978-973-709-326-4.
29. Titluri de credit și instrumente de plată : [cecul, cambia, biletul la ordin, ordinul de plată utilizat în operațiuni de transfer-credit, ordinul de plată pentru Trezoreria Statului]. Ediție actualizată. București: Editura Hamangiu, 2008. V, 278 p. ISBN 978-973-1836-97-3.

2. Surse bibliografice în limba engleză, franceză:

30. **BORRIE, G. J.** Commercial law. London: Butterworths, 1988. XXXI, 354 p. ISBN 0406558469

31. CARREAU, D., JUILLARD, P., BISMUTH, R. Droit international économique. Paris: Dalloz, 2017. XIII, 941 p. ISBN 9782247173570.
32. CHARTIER, Y. Droit des affaires. Paris: Presses Universitaires de France, 1984. 529 p. ISBN 9782130384526.
33. Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union - Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union - Protocols - Annexes - Declarations annexed to the Final Act of the Intergovernmental Conference which adopted the Treaty of Lisbon, signed on 13 December 2007 - Tables of equivalences. In: Official Journal C 326, 26 October 2012, pp. 0001 – 0390. [online]. [citat 18.04.2020]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex:12012E/TXT>
34. Convention Providing a Uniform Law For Bills of Exchange and Promissory Notes (Geneva, 1930). [online]. [citat 05.06.2020]. Disponibil: https://treaties.un.org/Pages/LONViewDetails.aspx?src=LON&id=553&chapter=30&clang=_en
35. GAVALDA, Ch., STOUFFLET, J. Instruments de paiement et de crédit. Effet de commerce, chèque, carte de paiement, transfert de fonds. Paris: LexisNexis Litec, 2009. VIII, 471 p. ISBN 9782711011575 2711011577.
36. HILAIRE, J. Introduction historique au droit commercial. Paris: Presses universitaires de France, 1986. 355 p. ISBN 978-2130398370.
37. HOUIN, R., RODIÈRE, R., LEGEAIS, D. Droit commercial: Tome I. Paris: Sirey, 1993. xiv, 295 p. ISBN 2247015093.
38. JORDAN, R. L., WARREN, W. D., WALT, S.D. Commercial Law. Seventh edition. New York: Foundation Press, 2007. 1215 p. ISBN 1599411857.
39. LOUSSOUARN, Y., BREDIN, J.-D. Droit du commerce international. Paris: Sirey, 1969, vii, 1033 p.
40. NAMMOUR, F. Instruments de paiement et de crédit. Chèque, Virement, Carte de crédit et de paiement, Lettre de change, Billet à ordre... Paris: L.G.D.J.; Bruxelles: Bruylant; Beyrouth: Delta, impr. 2008. 346 p. ISBN 978-2802725589.
41. **NOVAC-DIACONU, L.** Considerations Regarding the Endorsement of the Promissory Note and its Effects. In: ETC (Economy Transdisciplinarity Cognition) [online]. 2011, Vol. 2, pp. 252-262 [citat 05.06.2020]. ISSN 2067-5046. Disponibil: http://www.ugb.ro/etc/etc2011no2/etc_2_2011.pdf
42. **NOVAC-DIACONU, L.** Considerations Regarding the Importance and the Functions of the Promissory Note. In: ETC (Economy Transdisciplinarity Cognition) [online]. 2011, Vol. 2, pp. 263-275

43. **NOVAC-DIACONU, L.** The effects of accepting and the reversal of the promissory note in Moldavia and in Romania. In: *ETC (Economy Transdisciplinarity Cognition)* [online]. 2018, Vol. 21, Issue 1, pp. 177-182 [citat 05.06.2020]. ISSN 2067-5046. Disponibil: http://www.ugb.ro/Downloads/Info%20Studenti/20172018/etc2018no1/25_Novac_Diaconu.pdf
44. **NOVAC-DIACONU, L.** The evolution of the legislation of the promissory note in Moldova, Romania and at international level. In: *Revista de Cercetări în Comerț, Management și Dezvoltare Economică*. 2018, nr.1(9), V. 5, pp. 89-94. ISBN 978-9975-3272-5-1.
45. Ordonnance n° 2016-131 du 10 février 2016 portant réforme du droit des contrats, du régime général et de la preuve des obligations. 2016 [citat 01.04.2020]. Disponibil: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000032004939&categorieLien=id>
46. PEARSON, E. S. Law for European Business Studies. London: Financial Times Prentice Hall, 1994. 480 p. ISBN 978-0273604747.
47. PIÉDILIEVRE, St. Instruments de crédit et de paiement. 8e édition Régine Bonhomme. Paris: Dalloz, 2014. 426 p. ISBN 978-2247136902.
48. REINHARD, Y., THOMASSET-PIERRE, S., NOURISSANT, C. Droit commercial: Actes de commerce, commerçants, fonds de commerce, concurrence, consommation. Paris: LexisNexis, 2012. xi, 482 p. ISBN 2711015459.
49. STOUFFLET, J. Instruments de peyment et de crédit: Effets de commerce. Chèque. Carte de paiement. Transfert de fonds. (Manuel), 8e édition. Paris: LexisNexis, 2012. 530 p. ISBN 978-2711017072.

3. Surse bibliografice în limba rusă:

50. АБРАМОВА, Е. Н. *Практический комментарий вексельного законодательства Российской Федерации*. М.: Издательство «Волтерс Клувер», 2007. 256 с. ISBN 978-5-466-00300-0.
51. БЕЛОВ, В. А. *Практика вексельного права*. М.: Издательство «Библиотека ЮрИнфоР», 1998. 384 с. ISBN 5-89158-012-8.
52. БЕЛОВ, В. А. *Вексельное законодательство России. Научно-практический комментарий*. 2-е изд., испр., перераб. и доп. М.: Издательство «ЮрИнфор», 1999, 496 с. ISBN 5-89158-003-9.
53. КАТКОВ, В. Д. *Общее учение о векселе*. Харьков: «Печатная С.П. Яковлева», 1904. 363 с.
54. МОШЕНСКИЙ, С. З. *Вексель. Базовые концепции*. Киев; Ровно: «Планета-друк», 2007. 1284 с. ISBN 966-8851-05-6.

55. ТАБАШНИКОВ, И. Г. Прошлое векселя. Историко-юридическое исследование. Одесса: Типография Окр. Шт. Од. воен. Окр., 1891. VII, IV, 446 с.
56. ФЕДОРОВ, А. Ф. Вексель. Историко-юридическое исследование. М.: «Банковский Деловой Центр», 1997. 80 с. ISBN 5-89280-012-1.

ADNOTARE

Laurențiu Novac-Diaconu. „Reglementarea juridică a cambiei prin prisma legislației Republicii Moldova și a Uniunii Europene”. Teză de doctor în drept. Specialitatea 553.01 – Drept civil. Chișinău, 2021.

Structura tezei: Teza cuprinde adnotare în limba română, rusă și engleză, introducere, patru capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia cu 246 de referințe, 2 anexe și 143 pagini text de bază. Rezultatele științifice au fost publicate în 14 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: cambia, biletul la ordin, trata, titlu de credit, titlu de plată, obligații cambiale, plata cambiei, acceptarea cambiei, protestul cambiei, girul, avalul.

Domeniul de studiu: Lucrarea fundamentează un studiu complex din sfera dreptului civil, axat pe reglementarea juridică a cambiei prin prisma legislației Republicii Moldova și a Uniunii Europene.

Scopul cercetării: constă în efectuarea unei investigații științifice în vederea identificării și analizei condițiilor generale și a particularităților cambiei prin prisma legislației civile a Republicii Moldova și a unor state din Uniunea Europeană, cu specială privire la România, elucidarea curenților existente și elaborarea unor recomandări de îmbunătățire a cadrului legal.

Obiectivele cercetării: identificarea premiselor apariției și evoluția cambiei în calitate de titlu de credit și de plată; elucidarea particularităților titlurilor de credit; analiza și definirea cambiei ca titlu de credit și mijloc de plată; analiza legislației cambiale în sistemul de drept al RM, corelația acesteia cu legislația internațională și a unor state din Uniunea Europeană; analiza și identificarea caracteristicilor structurale, naturii juridice și funcțiilor cambiei; identificarea și examinarea condițiilor de valabilitate și a modalităților de transmitere și acceptare a cambiei, precum și a efectelor juridice ale acesteia; analiza consecințelor juridice privind neexecutarea obligațiilor cambiale și a modalităților de valorificare a drepturilor cambiale; formularea recomandărilor și propunerilor în scopul îmbunătățirii conținutului cadrului legal existent.

Noutatea și originalitatea științifică: constă în realizarea unei ample investigații științifice, cu caracter de pionierat, a cambiei ca titlu de credit și de plată, prin prisma dreptului comparat cu specială privire la legislația RM. Cercetarea în cauză aprofundează aspectele lacunare ale demersurilor teoretice și practice realizate până în prezent și constituie un îndemn pentru îmbunătățirea și perfecționarea cadrului normativ și a practicii judiciare în acest domeniu.

Rezultatul obținut care contribuie la soluționarea unei probleme științifice importante: rezidă în identificarea particularităților și condițiilor de valabilitate ale cambiei prin prisma legislației Republicii Moldova, având ca rezultat elucidarea curenților privind emiterea, transmiterea, acceptarea și plata cambiei, precum și a consecințelor juridice în cazul neexecutării obligațiilor cambiale, în vederea aplicării uniforme a reglementărilor legale din acest domeniu.

Semnificația teoretică: fiind prima lucrare de o asemenea amploare în Republica Moldova, dedicată cambiei ca titlu de credit și de plată, aceasta va constitui un îndemn pentru dezvoltarea în continuare a acestei tematici și formularea de noi soluții orientate spre perfecționarea cadrului normativ și a practicii în domeniu. Conținutul lucrării poate servi în calitate de ghid teoretic pentru perfecționarea specialiștilor în domeniu și ca suport didactic în cadrul disciplinelor: drept civil, drept bancar și teoria generală a obligațiilor.

Valoarea aplicativă a lucrării: este atestată de articolele științifice publicate în revistele de specialitate și condiționată de aplicabilitatea studiului efectuat și a propunerilor *de lege ferenda* elaborate.

Implementarea rezultatelor științifice: își găsesc materializare în procesul de instruire în cadrul instituțiilor de învățământ din domeniul juridic și economic, perfecționarea programelor de studii, instruirea personalului sistemului juridic și bancar și a practicienilor în domeniu. Concluziile formulate pot facilita activitatea de interpretare și aplicare a legislației ce vizează titlurile de valoare în general și titlurile de credit în special.

ANNOTATION

Laurentiu Novac-Diaconu. „Legal regulation of promissory note through the prism of the legislation of the Republic of Moldova and the European Union”. PhD in law thesis. Specialty 553.01 - Civil law. Chisinau, 2021.

Thesis structure: The thesis consists of an annotation in Romanian, Russian and English, an introduction, 4 chapters, general conclusions and recommendations, a bibliography consisting of 246 sources, 2 annexes and 143 pages of the main text. Scientific results were published in 14 scientific articles.

Key words: promissory note, solo bill, bill of exchange (draft), drawer, name of payment, obligations for promissory note, bill payment, bill acceptance, protested bill, endorsement (giraud), aval.

Research field: The dissertation conducts a comprehensive study in the field of civil law, focused on the legal regulation of promissory notes in the legislation of the Republic of Moldova and the European Union.

The scope of the PhD thesis is to research a promissory note, to identify and analyze the general provisions of a promissory note and its features through the prism of civil legislation of the Republic of Moldova and a number of European Union states, especially in relation to Romania, as well as to identify existing shortcomings and develop recommendations for improving the legal framework.

Research objectives are: determination of the prerequisites for the emergence and analysis of the evolution of the promissory note as a means of payment; identification of the features of the drawer; analysis and definition of a promissory note as a credit settlement instrument; analysis of the legislation on promissory note in the civil law system of the Republic of Moldova and its relationship with international law and some states of the European Union; analysis and identification of structural features, legal nature and functions of a promissory note; determination and study of the validity of all conditions and methods of transfer and acceptance of a promissory note, as well as its legal consequences; analysis of the legal consequences of failure to fulfill obligations under a promissory note of exchange and methods of using promissory note rights; formulation of recommendations and proposals for improving the current regulatory framework.

Scientific novelty and originality lies in the fact that for the first time a systematic, comprehensive study of the institution of a promissory note as a credit and settlement instrument in the light of comparative law, in particular based on the legislation of the Republic of Moldova, has been carried out. This study sheds light on the theoretical and practical foundations of the research undertaken earlier and is a contribution to the improvement of the regulatory framework and judicial practice in this area.

The results obtained in the course of the study, which contribute to the solution of an important scientific problem consist in identifying the features and conditions of the validity of a promissory note through the prism of the legislation of the Republic of Moldova, as a result of which the shortcomings of issuance, transfer, acceptance and payment of a promissory note, as well as the legal consequences in case of default for the purpose of uniform application of legal norms in this area.

Theoretical significance of the study: being the first study of this scale in the Republic of Moldova, dedicated to the promissory note as a credit and settlement instrument, will contribute to the further development of this issue and the development of new solutions aimed at improving the regulatory framework and practice in this area. The content of the study can serve as a theoretical guide for improving the qualifications of specialists in this field and a didactic manual for the disciplines: civil law, banking law and the general theory of obligations.

The practical significance of the study is confirmed by scientific articles published in specialized journals and is resulted from the applicability of the research and the developed proposals *de lege ferenda*.

Implementation of scientific results finds its embodiment in the learning process in educational institutions for legal and economic specialties, in improving educational programs, training of personnel of the legal and banking system and practicing specialists in this field. The drawn conclusions can facilitate the interpretation and application of securities law in general and securities lending in particular.

АННОТАЦИЯ

Лауренциу Новак-Дьякону. «Правовое регулирование векселя через призму законодательства Республики Молдова и Европейского союза». Диссертация на соискание ученой степени доктора права. Специальность 553.01 - Гражданское право. Кишинев, 2021.

Структура диссертации: Диссертация состоит из аннотации на румынском, русском и английском языках, введения, четырех глав, общих выводов и рекомендаций, библиографии, состоящей из 246 источников, 2 приложений и 143 страниц основного текста. Научные результаты были опубликованы в 14 научных статьях.

Ключевые слова: вексель, соло-вексель, переводный вексель (тратта), векселедатель, название платежа, обязательства по векселю, оплата векселя, акцепт векселя, опротестованный вексель, жиро (идоссамент), аваль.

Предмет исследования: В диссертации проводится комплексное исследование в области гражданского права, сфокусированное на правовом регулировании векселя в законодательстве Республики Молдова и Европейского Союза.

Цель диссертации: состоит в исследовании института векселя, в выявлении и анализе общих положений о векселе, его особенностей через призму гражданского законодательства Республики Молдова и ряда стран Европейского союза, на примере Румынии, а также в выявлении существующих недостатков и разработке рекомендаций по улучшению правовой базы.

Задачи исследования: определение предпосылок возникновения и анализ эволюции института векселя как кредитно-платежного средства; выявление особенностей векселедателя; анализ и определение векселя как кредитно-расчетного инструмента; анализ законодательства о векселе в системе гражданского права Республики Молдова и его соотношение с международным правом и некоторыми государствами Европейского союза; анализ и выявление структурных особенностей, правовой природы и функций векселя; определение и изучение действительности всех условий и способов передачи и акцепта векселя, а также его юридических последствий; анализ юридических последствий неисполнения обязательств по векселю и способов использования вексельных прав; формулирование рекомендаций и предложений по совершенствованию действующей нормативно-правовой базы.

Научная новизна и оригинальность состоит в том, что впервые проведено систематическое, комплексное исследование института векселя как кредитно-расчетного средства в свете сравнительного права, в частности на основе законодательства Республики Молдова. Данное исследование проливает свет на теоретические и практические основы исследования, предпринятые ранее и является вкладом в совершенствование нормативной базы и судебной практики в этой области.

Результаты, полученные в ходе исследования, которые способствуют решению важной научной проблемы заключаются в выявлении особенностей и условий действительности векселя через призму законодательства Республики Молдова, в результате чего выявляются недостатки выдачи, передачи, акцепта и оплаты векселя, а также правовые последствия в случае неисполнения вексельных обязательств в целях единообразного применения правовых норм в этой области.

Теоретическая значимость работы состоит в том, что, будучи первым исследованием такого масштаба в Республике Молдова, посвященное векселю как кредитно-расчетному средству, оно является вкладом в дальнейшее развитие данной проблематики и разработки новых решений, направленных на улучшение нормативной базы и практики в этой области. Содержание работы может служить теоретическим руководством для повышения квалификации специалистов в данной области и дидактическим пособием по дисциплинам: гражданское право, банковское право и общая теория обязательств.

Практическая значимость работы подтверждена научными статьями, опубликованными в специализированных журналах и обусловлена применимостью проведенного исследования и разработанных предложений *de lege ferenda*.

Внедрение научных результатов находит свое воплощение в учебном процессе высших учебных заведений на юридические и экономические специальности, в совершенствовании учебных программ, обучении персонала юридической и банковской системы и практикующих специалистов в этой области. Сформулированные выводы могут облегчить толкование и применение законодательства о ценных бумагах в целом и кредитования ценных бумагах в частности.

**REGLEMENTAREA JURIDICĂ A CAMBIEI PRIN PRISMA
LEGISLAȚIEI REPUBLICII MOLDOVA ȘI A
UNIUNII EUROPENE**

SPECIALITATEA: 553.01 – DREPT CIVIL

Rezumatul

tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar: 29.04.2021
Hârtie ofset. Tipar digital.
Coli de tipar: 2.0

Formatul hârtie A4
Tirajul 50 ex.
Comanda nr. 8

© **Novac-Diaconu Laurențiu, 2021**

Tipografia „PRINT - CARO”,
Str. Astronom Nicolae Donici 14 mun. Chișinău MD-2049
tel. (022) 8533-86